

ББК 65я43
УДК 33(063)
П 78

У збірнику представлені матеріали II міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сучасної економіки».

У збірник увійшли матеріали секцій: «Економіка розвитку», «Міжнародна економіка», «Фінансова економіка», «Банки та банківська діяльність», «Поведінкова та експериментальна економіка», «Економіка фірми», «Економіка і менеджмент інновацій».

Наукове видання призначене для науковців, практиків, викладачів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей, а також для широкого кола читачів.

Усі матеріали публікуються в авторській редакції.

П 78 Проблеми сучасної економіки : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Донецьк, 27-28 вересня 2013 року) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. У 2-х частинах – Донецьк: ГО «СІЕУ», 2013. Ч. 2. – 124 с.

Проблемы современной экономики: сборник материалов II Международной научно-практической конференции (г. Донецк, 27-28 сентября 2013 года) / Восточноукраинский институт экономики и управления. В 2-х частях – Донецк: ОО «ВИЭУ», 2013. Ч. 2. – 124 с.

ББК 65я43
УДК 33(063)

посилення кооперації між наукою і виробництвом шляхом створення інноваційних високопродуктивних об'єднань.

Список використаних джерел:

1. www.weforum.org – офіційний сайт Світового економічного форуму.
2. www.transparency.org – офіційний сайт Transparency International.
3. ukrstat.gov.ua – Державна служба статистики України.

**ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ
ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ МЕХАНІЗМІВ ОПОДАТКУВАННЯ**

Поліщук О.В.

доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

В Україні, як і в більшості країн з перехідною економікою, проблема податків сьогодні є однією з найскладніших і найбільш суперечливих у практиці здійснення реформ. Водночас набутий за роки державної незалежності досвід дає змогу до певної міри судити про ефективність діючої у державі податкової системи, про те, наскільки вона відповідає умовам переходу до ринкової економіки, чи виконує вона належні їй функції.

Системи податків у різних державах відрізняються і за структурою і за збором та способом їх зняття, ставками, фіскальними повноваженнями різних рівнів влади, податковою базою і податковими пільгами. Але природа, необхідність і та роль, яку відіграють податки за будь-якої соціально-економічної системи, зумовлюють їх спільність або відповідність загальним вимогам.

Основною податковою проблемою є пошук шляхів дальшого збільшення податкового вилучення державою національного доходу збільшуючи частку прямих податків (прибутковий податок, податок на прибуток коштів, внески працюючих до фондів соціального страхування), як це видно на прикладі податкових систем ФРН, Канади, США, Японії, посилюючи роль непрямих податків (податок на споживання, акцизи,

внески підприємств до фондів соціального страхування, що практикується у Франції та Італії, чи прагнучи до врівноваженої податкової структури, як це найчастіше спостерігається в частинах органів влади ФРН та Італії).

При цьому звертає на себе увагу той факт, що економічне зростання та інфляція найбільше виникають на доходи від прямих податків, а не від непрямих. Відповідно відбуваються зміни і в податковій структурі, коли зростає роль перших, а коли – других податків.

Для української податкової системи представляють значний інтерес і такі напрацювання податкових систем за кордоном, як поділ всіх платників податків на резидентів (фізичних осіб, що підлягають оподаткуванню з усіх джерел) і нерезидентів (осіб, які сплачують податки лише з доходів, одержаних з джерел у даній країні).

Означена подія кореспондується і з таким підходом, як виокремлення критеріїв податкового обов'язку громадянина:

- принципи резиденства та принцип територіальності; так, якщо особа має майно або одержує доходи з певної території, то вона має сплачувати відповідні податки, незалежно від свого місця перебування чи громадянства. Р. Дернберг, відомий фахівець з теорії оподаткування та податкових систем, звертає увагу на те, що принцип територіальності застосований до осіб, які одержують податки на певній території, а також щодо доходів, одержаних на цій території [1, с.17];

- вихідною базою прибуткового податку виступає сукупний дохід платника податку (зарплата, допомоги, надбавка тощо);

- у ряді країн з сукупного доходу вилучаються суми дозволених законних пільг (неоподатковуваний мінімум, сімейні скидки, внески до фондів соціального страхування і т. н.), таким чином шкала ставок оподаткування застосовується до так званого оподаткованого доходу (Франція, ФРН, Японія, в Італії і сукупний і оподаткований доходи не відрізняються один від одного);

- скрізь застосовуються прямі державні виплати на дітей, і ці суми не оподатковуються;

- існують також тимчасові пільги щодо певних витрат (медичні, страхування, житло, позики тощо);

- працюючі члени родини можуть (на вибір) сплачувати прибутковий податок нарізно чи за сукупним доходом сім'ї.

Якщо провести детальне дослідження податкових систем США, Канади, Великої Британії, ФРН, Австрії, Франції, Італії, Іспанії та країн Бенілюксу можна дійти таких висновків:

- суперечність між потребами у податкових доходах і можливостями їх одержання є основним при формуванні всіх податкових систем;
- складність сучасних податкових систем, несправедливість розподілу податкового тягара, високі маржинальні ставки і тому подібні явища спонукають платників податків уникати сплати, вдаватись до хабарів та «підпільної економії» і зрештою, частина з них втрачають інтерес до роботи.

Все це зумовлює необхідність значних реформ податкових систем, що спостерігаються, однак, лише в деяких країнах, тому що робота ця дуже складна і немає точних і повних даних про наслідки застосування податкових систем, більшість реформ націлені на нейтральне спрямування систем, а регулярні вибори та економічні перепади штовхають органи влади до різних і невидних змін податкових систем, а це, у свою чергу, викликає спротив багатьох груп платників податків і нові труднощі з запровадженням нових податків.

Вивчаючи різноманітні складові податкових систем, що функціонують за кордоном, варто звернути особливу увагу і на ті нові явища, які зумовлені процесами інтеграції та глобалізації, що виявляється в уніфікації й гармонізації різних сфер суспільного життя, у тому числі податкових систем.

Як відомо одним із принципів національного суверенітету є право кожної держави встановлювати податки і забезпечувати їх справляння на своїй території. Зрозуміло, що це породжує невідповідності у системах оподаткування, служить істотною перешкодою на шляху формування єдиного ринку, наприклад, між країнами-членами Європейського Союзу. Як відомо, більшість з них уже прийняли євро, як єдину валюту, чимало зроблено у справі формування спільного бюджету ЄС, але від створення єдиної уніфікованої податкової системи там відмовилися. Натомість розвиток економічної інтеграції підштовхує національні уряди і союзні структури до гармонізації (приведення до відповідності, злагоженості) податкових систем країн-учасниць ЄС в частині гармонізації справляння непрямих податків (податок на додану вартість та акцизи) й уніфікації оподаткування суб'єктів ринку. Ця робота перебуває під контролем керівництва ЄС, яке, відповідно до інтересів усіх партнерів, визначає

податкову політику кожного члена ЄС. Мета Європейського Союзу – не стандартизація (зведення до єдиної форми, системи, єдиних нормативів) національних системи оподаткування, а забезпечення гарантійного паралельного функціонування цих систем між собою та відповідно до засадничих принципів створення та функціонування ЄС.

Українська ж податкова система, сформована за перші роки державного суверенітету була скопійована із західних моделей (були, щоправда, і спроби прив'язати її до реалій нашого економічного життя) і уже через це виявилася громадською та малоефективною, а ще вона зазнавала частих змін аж до ухвалення Податкового кодексу, який ще до введення в дію став предметом політичних дискусій і критичних оцінок з боку підприємницького та експертного середовища.

Заявлено, що спрощується система оподаткування (зменшується кількість податків), припиняється дія численних інструкцій, доповнень, роз'яснень, листів, інших підзаконних актів та З8н..

Ефективна податкова система є однією з найважливіших характеристик сучасної держави. Від здатності держави організувати і підтримувати систему оподаткування залежить її здатність фінансувати витрати, щоб забезпечити належний рівень бюджетного фінансування та розвитку в цілому. Якщо припустити, що всі елементи податкової системи функціонують достатньо ефективно, тоді зовнішні фактори економічного розвитку (фінансова криза, падіння ринків збуту, інфляція тощо) будуть спонукати уряди якраз через зміни у податковій системі знаходити можливість вирішення економічно-правових проблем.

Для подолання цих та подібних проблем український законодавець часто запозичує європейський чи американський досвід як зразок оптимального їх вирішення, нерідко з невеликими змінами або просто копіюючи. Проте реальні чи перспективні моделі, описані у статтях і призначенні для підвищення ефективності податкової системи у країнах з розвинутою (доскональною) податковою системою, можуть мати і, на жаль, нерідко дають непередбачуваний (частіше – мінімальний) ефект при застосуванні в українських умовах. Якщо пам'ятати, що за будь-якої податкової системи існують (і будуть існувати) платники податків, які прагнуть використати складність і недосконалість податкової системи на власну користь чи для ухилення від сплати податку.

Ці відмінності, істотні на нашу думку, слід враховувати, коли досліджуються, вивчаються і застосовуються в умовах України механізми оподаткування різних країн.

Список використаних джерел:

1. Дернберг Р. Международное налогообложение. / Р. Л. Дернберг// Краткий курс. Пер. с англ.: ЮНИТИ, 1997. – 375 с.

ПЕРСПЕКТИВИ АДАПТАЦІ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ ДО УМОВ ЄС

П'ясецька-Устич С.В., Герзанич В.М.

*кандидат економічних наук, професор кафедри економічної теорії,
викладач кафедри економічної теорії*

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Україна активізувала свою діяльність у напрямку покращення політичного та економічного співробітництва з ЄС, виявляючи серйозні наміри приєднання. Підготовка до вступу та членства в ЄС матиме важливі наслідки для сільського господарства та аграрної політики в Україні.

Європейський вибір відкриває нові перспективи для співробітництва України з розвиненими країнами континенту, інноваційно-економічного розвитку, соціального й інтелектуального прогресу, зміцнення позицій держави в міжнародній системі координат.

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, можливість виходу на єдиний внутрішній ринок ЄС. У політичному аспекті європейська інтеграція детермінує модернізацію правового поля української держави, демократизацію її політичної та інституціональної системи. Співробітництво з ЄС сприятиме наближенню соціальних умов України до високих європейських стандартів, підвищенню рівня життя і добробуту населення.